

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07/01-45M

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни

«Міжнародна інтеграція»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 18 листопада 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Міжнародна інтеграція» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Жемба А. Й., Царук Д. С. Рівне : НУВГП, 2025. 38 с.

Укладач: Жемба А. Й., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; **Царук Д. С.**, доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка», старший викладач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення ОПП: Красовська Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

ЗМІСТ

1. Мета та завдання дисципліни.....	3
2. План та зміст практичних занять	5
3. Типові задачі із курсу дисципліни.....	24
4. Самостійна робота з курсу дисципліни.....	27
4.1. Вимоги до підготовки, виконання та оформлення індивідуального навчально-дослідного завдання.....	28
4.2. Оцінювання видів самостійної навчальної діяльності....	33
5. Рекомендована література та інформаційні ресурси.....	35

© А. Й. Жемба,
Д. С. Царук, 2025
© НУВГП, 2025

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Міжнародна інтеграція» укладено відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Дисципліна належить до циклу професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері міжнародних економічних відносин і спрямована на формування у студентів системного розуміння закономірностей, тенденцій розвитку і особливостей інтеграційних процесів у світовому господарстві, а також ролі України в сучасних інтеграційних об'єднаннях. У межах курсу розглядаються теоретичні основи інтеграції, еволюція інтеграційних об'єднань, їхні інституційні механізми, економічні наслідки та особливості функціонування різних моделей інтеграції – від зони вільної торгівлі до економічного і валютного союзу. Окрема увага приділяється аналізу процесів європейської інтеграції як класичного зразка регіонального об'єднання, вивченню досвіду Північної та Південної Америки, Азіатсько-Тихоокеанського регіону, Африки.

Методичні вказівки містять тематику практичних занять, питання для обговорення, види самостійної роботи студентів, зразки тестових завдань, вказівки для виконання індивідуального науково-дослідного завдання та рекомендовану літературу, що спрямовані на розвиток у студентів аналітичного мислення, уміння порівнювати інтеграційні моделі та оцінювати їх вплив на економічний розвиток країн-учасниць.

Метою викладання дисципліни є комплексне вивчення теоретичних основ і практичних аспектів міжнародної економічної інтеграції, формування у здобувачів знань про сутність, етапи, форми та ефекти інтеграційних процесів у світі, зокрема в контексті європейської інтеграції України, та розвиток здатності аналізувати сучасні інтеграційні й дезінтеграційні тенденції глобального економічного розвитку.

У процесі вивчення курсу передбачається вирішення таких **завдань**:

- 1) вивчення методологічних засад і теоретичних концепцій міжнародної економічної інтеграції;

- 2) ознайомлення з історичними, політичними та соціально-економічними передумовами становлення регіональних інтеграційних угруповань;
- 3) аналіз механізмів функціонування інтеграційних об'єднань різних типів;
- 4) дослідження інституційної системи ЄС, принципів ухвалення рішень і взаємодії органів управління;
- 5) формування практичних навичок оцінювання економічних ефектів інтеграції, її впливу на зовнішньоекономічну діяльність та конкурентоспроможність держав;
- 6) поглиблення знань про процес євроінтеграції України, гармонізацію стандартів і правових норм;
- 7) розвиток аналітичного, критичного та стратегічного мислення, необхідного для майбутніх фахівців міжнародного бізнесу.

У результаті вивчення дисципліни «Міжнародна інтеграція» здобувач повинен **знати**:

- сутність, закономірності, рівні та форми міжнародної економічної інтеграції;
- основні теоретичні підходи до аналізу інтеграційних процесів (неофункціоналізм, неореалізм, інституціоналізм, теорія оптимальних валютних зон тощо);
- структуру, цілі, функції та механізми діяльності провідних інтеграційних об'єднань світу;
- інституційну систему Європейського Союзу та принципи її функціонування;
- економічні, політичні та соціальні наслідки інтеграції для країн-учасниць;
- напрями, інструменти та правову базу євроінтеграційного курсу України;
- актуальні тенденції розвитку регіональної та глобальної інтеграції в умовах цифровізації, зеленої трансформації та воєнних викликів.

Здобувач повинен **уміти**:

- здійснювати аналіз інтеграційних процесів на глобальному, регіональному та національному рівнях;
- порівнювати економічні моделі інтеграційних об'єднань та визначати їхні ефекти для економік країн-учасниць;

- використовувати міжнародні статистичні джерела (Eurostat, World Bank, WTO, IMF) для аналітичних розрахунків;
- оцінювати вплив інтеграції на зовнішньоекономічну діяльність підприємств і формулювати пропозиції щодо її удосконалення;
- розробляти аналітичні довідки, кейси, презентації, проекти рішень щодо участі України у міжнародних інтеграційних процесах;
- застосовувати набуті знання у науково-дослідній та практичній діяльності, у тому числі при підготовці індивідуальних наукових робіт, курсових і кваліфікаційних проєктів.

Практичні заняття спрямовані на закріплення знань, отриманих під час лекцій, через розв'язання кейсів, аналіз інтеграційних угод, побудову порівняльних таблиць, розрахунків ефектів інтеграції, обговорення актуальних тенденцій і практичних прикладів.

Самостійна робота здобувачів включає опрацювання наукових джерел, міжнародних документів, статистичних матеріалів, підготовку аналітичних есе, презентацій, міні-досліджень, виконання практичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

2. ПЛАН ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття з дисципліни «Міжнародна інтеграція» спрямовані на закріплення теоретичних знань і формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти у сфері міжнародних економічних відносин. Вони покликані розвивати аналітичне мислення та вміння працювати з міжнародними аналітичними джерелами, статистикою та нормативними документами. Під час занять студенти навчаються застосовувати методи аналізу для оцінки ефектів інтеграційних процесів, дослідження структурних змін у світовому господарстві, а також порівняння моделей економічної, валютно-фінансової, соціальної та екологічної інтеграції.

Дискусії, робота в малих групах, кейс-аналізи та аналітичні презентації сприяють розвитку критичного мислення, міжкультурної комунікації й уміння аргументовано відстоювати власну позицію щодо сучасних інтеграційних тенденцій. Під час практичних занять поєднуються теоретичні положення з їх прикладним використанням – через розгляд реальних прикладів функціонування інтеграційних

об'єднань, аналіз економічних показників та нормативних документів ЄС, СОТ, АСЕАН, МЕРКОСУР тощо.

Індивідуальне виконання практичних завдань дає змогу студентам опанувати навички аналітичної роботи, підготовки порівняльних таблиць, графічних схем і коротких оглядів, презентацій, що у свою чергу формує у здобувачів здатність комплексно оцінювати міжнародні інтеграційні процеси, приймати обґрунтовані рішення та ефективно діяти в умовах глобалізації економічного середовища.

Тематика та структура практичних занять

Практичне заняття 1

Тема : Форми і ефекти регіональної економічної інтеграції. Інтеграція як мета, спосіб та стан міждержавного співробітництва

Кількість годин – 2,0 год.

Література: *основна* [1]; *додаткова* [10, 11, 12].

Мета заняття: формування у студентів розуміння сутності, форм і рівнів регіональної економічної інтеграції, її проявів як мети, способу та стану міждержавного співробітництва, а також здатності аналізувати інтеграційні ефекти та оцінювати вплив інтеграційних процесів на економічний розвиток країн-учасниць.

План практичного заняття

1. Поняття міжнародної економічної інтеграції: сутність, рівні, рушійні сили.
2. Основні форми регіональної інтеграції: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союз.
3. Порівняльна характеристика форм інтеграції.
4. Ефекти інтеграції: статичні (створення/відхилення торгівлі) та динамічні (конкуренція, інновації, інвестиції).
5. Інтеграція як мета, спосіб і стан міждержавного співробітництва.
6. Сучасні дезінтеграційні тенденції: Brexit, геополітичні розмежування.

Питання для обговорення

- 1) Які основні економічні та політичні передумови інтеграції?

- 2) Чим відрізняються статичні та динамічні ефекти інтеграції?
- 3) Які є приклади реальних інтеграційних союзів і які форми вони мають?
- 4) Як дезінтеграційні процеси впливають на глобальну економічну систему?
- 5) Чи може інтеграція бути самоціллю, чи лише інструментом політики?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати порівняльну таблицю форм регіональної інтеграції (ознаки, приклади, переваги, недоліки).

Завдання 2. Розрахувати умовний ефект створення торгівлі між двома країнами за заданими даними.

Завдання 3. Проаналізувати приклад дезінтеграції (Brexit): причини, наслідки, економічні ефекти.

Завдання 4. Розробити коротку аналітичну записку: *«Рівень інтеграційної взаємозалежності країн ЄС»*.

Види самостійної роботи:

- опрацювання наукових джерел про теорії інтеграції (Вайнер, Баласса, Мюрдаль);
- підготовка короткого есе «Інтеграція як інструмент розвитку»;
- виконання тестових завдань у Moodle;
- складання глосарію основних термінів.

Приклади тестових завдань до теми

1. Автором постадійної теорії економічної інтеграції є:

- A) Б. Баласса
- B) К. Дойч
- C) Е. Моравчик
- D) Ф. Шарп
- E) Немає правильної відповіді.

2. «Спільний ринок» як форма міжнародної інтеграції передбачає:

- A) Вільне пересування товарів, послуг, робочої сили та капіталів
- B) Уніфікацію законодавства у валютній, бюджетній галузях
- C) Спільну монетарну політику
- D) Єдину валюту
- E) Всі відповіді правильні.

3. Завершальним етапом економічної інтеграції є:

- A) Утворення валютного союзу країн
- B) Зона вільної торгівлі
- C) Митний союз
- D) Спільний ринок
- E) Повна економічна інтеграція.

4. Інтеграція «зверху» означає:

- A) Ініціацію державними органами
- B) Інтеграцію підприємств
- C) Об'єднання кількох інтеграційних угруповань
- D) Лише економічну співпрацю
- E) Немає правильної відповіді.

5. Інтеграційні процеси мають місце:

- A) Серед різних країн
- B) Тільки серед розвинених держав
- C) Тільки серед країн, що розвиваються
- D) Лише в постсоціалістичних країнах
- E) Тільки серед перехідних економік.

Практичне заняття 2

Тема: Становлення ЄС як класичного взірця регіональної економічної інтеграції

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 2, 3, 4]; додаткова [8].

Мета заняття: сформувати у студентів цілісне уявлення про становлення Європейського Союзу як класичного прикладу регіональної економічної інтеграції, розкрити етапи його розвитку та механізми функціонування, а також показати роль ЄС у формуванні сучасної моделі інтеграційних процесів у світі.

План практичного заняття

1. Історичні передумови європейської інтеграції після Другої світової війни.
2. Європейське об'єднання вугілля і сталі, Римські договори, створення ЄЕС.
3. Формування Єдиного внутрішнього ринку.

4. Маастрихтський договір і становлення Європейського Союзу.
5. Принципи розширення ЄС, Копенгагенські критерії.
6. ЄС як класична модель регіональної інтеграції: економічна, політична, правова єдність.

Питання для обговорення

- 1) Які ключові історичні події заклали основу сучасного ЄС?
- 2) У чому полягає відмінність між ЄЕС і ЄС?
- 3) Як змінювалися цілі інтеграції ЄС упродовж етапів розвитку?
- 4) Яку роль відіграють інституційні реформи у поглибленні інтеграції?
- 5) Яке значення мають Копенгагенські критерії для нових членів?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати хронологічну таблицю етапів становлення ЄС.

Завдання 2. Скласти схему «Еволюція інтеграційних договорів ЄС».

Завдання 3. Підготувати коротку презентацію на тему: «ЄС у 1990–2000-х: нові виклики розширення».

Завдання 4. Провести групову дискусію: «ЄС як модель інтеграції для України».

Види самостійної роботи:

- опрацювання текстів установчих договорів ЄС;
- перегляд документальних матеріалів «The European Story»;
- складання карти розширення ЄС;
- підготовка міні-презентації «Еволюція ідеї європейської єдності».

Приклади тестових завдань до теми

1. Ініціатором створення ЄОВС був:

- A) Р. Шуман
- B) Ж. Делор
- C) Ф. Міттеран
- D) В. Черчилль
- E) Правильна відповідь відсутня.

2. Маастрихтський договір був підписаний у:

- A) 1992 р.
- B) 1957 р.

- C) 2004 р.
- D) 1999 р.
- E) 2000 р.

3. Римський договір означав:

- A) Утворення Європейського економічного співтовариства
- B) Заснування ЄОВС
- C) Створення Шенгенської зони
- D) Формування НАТО
- E) Всі відповіді правильні.

4. Безпрецедентне розширення ЄС до 25 держав відбулося у:

- A) 2004 р.
- B) 2007 р.
- C) 1992 р.
- D) 2013 р.
- E) 2010 р.

5. До країн-засновниць ЄС не належить:

- A) Австрія
- B) Люксембург
- C) Бельгія
- D) Нідерланди
- E) Німеччина.

Практичне заняття 3

Тема: Інституційна система Європейського Союзу

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 2, 3, 4]; додаткова [8].

Мета заняття: ознайомлення студентів з інституційною системою Європейського Союзу, її структурою, функціями та взаємодією основних органів влади ЄС, а також формування розуміння ролі інституцій у забезпеченні ефективного управління, прийняття рішень і реалізації політики інтеграції.

План практичного заняття

1. Принципи побудови інституційної системи ЄС.
2. Функції Європейської Ради, Ради ЄС, Європейської комісії.
3. Роль Європейського парламенту в законодавчому процесі.

4. Судові та фінансові інституції: Європейський суд справедливості, ЄЦБ, Європейський рахунковий суд.
5. Принципи субсидіарності, прозорості, демократичної легітимності.
6. Баланс між національними й наднаціональними інтересами.

Питання для обговорення

- 1) Як функціонує система ухвалення рішень у ЄС?
- 2) Які інституції мають право законодавчої ініціативи?
- 3) У чому відмінність між Європейською Радою та Радою ЄС?
- 4) Які виклики постають перед інституційною реформою ЄС?
- 5) Як інституції забезпечують дотримання принципів демократії та ефективності?

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти схему інституційної структури ЄС.

Завдання 2. Розподілити функції між основними інституціями у таблиці.

Завдання 3. Розібрати кейс: ухвалення бюджету ЄС 2021–2027 рр.

Завдання 4. Провести рольову гру: засідання Європейського парламенту щодо екополітики.

Види самостійної роботи:

- опрацювання інформації з офіційного порталу ЄС (europa.eu);
- складання схем і діаграм взаємодії інституцій;
- підготовка есе «Принцип субсидіарності в управлінні ЄС»;
- самоперевірка через Moodle-тест.

Приклади тестових завдань до теми

1. Основним законодавчим органом ЄС є:

- A) Європейський парламент
- B) Рада ЄС
- C) Європейська рада
- D) Європейська комісія
- E) Немає правильної відповіді.

2. Європейська комісія виконує функцію:

- A) Контролю за дотриманням договорів ЄС
- B) Підготовки законопроектів

- С) Укладання міжнародних угод
- Д) Всі відповіді правильні.
- Е) Лише А і В.

3. Європейська рада складається з:

- А) Глав держав або урядів країн-членів
- В) Міністрів фінансів
- С) Представників парламентів
- Д) Суддів ЄС
- Е) Комісарів ЄС.

4. Європейський парламент обирається:

- А) Прямими виборами громадян країн-членів
- В) Парламентами держав
- С) Європейською радою
- Д) Єврокомісією
- Е) Судом ЄС.

5. Президент Європейської ради обирається на термін:

- А) 2,5 роки
- В) 3 роки
- С) 4 роки
- Д) 5 років
- Е) Безстроково.

Практичне заняття 4

Тема: Економічна інтеграція України до ЄС

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 7]; додаткова [8, 9, 13].

Мета заняття: формування у студентів знань про основні етапи, напрями, механізми та інструменти економічної інтеграції України до Європейського Союзу, розуміння переваг і викликів цього процесу в умовах військового стану, а також розвиток аналітичних умінь щодо оцінки відповідності української економіки критеріям та стандартам ЄС.

План практичного заняття

1. Основні етапи інтеграції України до ЄС.
2. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: зміст, економічні наслідки.

3. Гармонізація законодавства та технічних стандартів.
4. Вплив євроінтеграції на галузі економіки України.
5. Виклики війни та перспективи членства України в ЄС.

Питання для обговорення

- 1) Які основні вигоди отримує Україна від ПВЗВТ?
- 2) Як гармонізація стандартів впливає на конкурентоспроможність українських підприємств?
- 3) Які сфери є найбільш чутливими у процесі адаптації до норм ЄС?
- 4) Чи готова Україна до вступу в ЄС у найближчому десятилітті?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати таблицю «Етапи інтеграції України до ЄС».

Завдання 2. Проаналізувати зміну структури експорту України до ЄС (за даними Держстату).

Завдання 3. Підготувати policy brief: «Переваги та ризики економічного зближення з ЄС».

Завдання 4. Проаналізувати інструменти підтримки України з боку ЄС (програми Horizon, LIFE, NDICI).

Види самостійної роботи:

- опрацювання тексту Угоди про асоціацію;
- аналіз даних порталу «Пульс Угоди»;
- підготовка аналітичної довідки «Україна та ЄС: стан інтеграції»;
- пошук прикладів українських компаній, що пройшли сертифікацію за стандартами ЄС.

Приклади тестових завдань до теми

1. Першим базовим документом інтеграції України до ЄС є:

- A) Угода про партнерство і співробітництво
- B) Угода про асоціацію
- C) План дій Україна–ЄС
- D) Стратегія інтеграції
- E) Програма європейської інтеграції.

2. Україна офіційно подала заявку на членство у ЄС:

- A) 28 лютого 2022 р.

- В) 27 червня 2014 р.
- С) 23 червня 2022 р.
- Д) 1 вересня 2017 р.
- Е) 1 листопада 2014 р.

3. Статус кандидата Україна отримала:

- А) 23 червня 2022 р.
- В) 27 червня 2014 р.
- С) 1 вересня 2017 р.
- Д) 28 лютого 2022 р.
- Е) Відповідь відсутня.

4. Процедура вступу держави до ЄС не включає:

- А) Дослідницький етап
- В) Консультативний етап
- С) Ратифікаційний етап
- Д) Імплементативний етап
- Е) Оціночний етап.

5. Основними критеріями вступу є:

- А) Політичний, економічний, членства
- В) Правовий та валютний
- С) Демографічний
- Д) Військовий
- Е) Екологічний.

Практичне заняття 5

Тема: Бюджет ЄС. Валютно-фінансова інтеграція у ЄС

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5]; додаткова [8, 12].

Мета заняття: формування у студентів знань про принципи формування та використання бюджету Європейського Союзу, джерела його доходів і напрями видатків, а також розуміння сутності та етапів валютно-фінансової інтеграції в ЄС, її інституційних механізмів і впливу на економічну стабільність держав-учасниць.

План практичного заняття

1. Бюджет ЄС: структура доходів і видатків.
2. Багаторічні фінансові рамки та механізм їх ухвалення.

3. Роль Європейської комісії та Європейського парламенту у бюджетному процесі.
4. Етапи валютно-фінансової інтеграції.
5. Функції Європейського центрального банку.
6. Виклики боргової стабільності та бюджетної дисципліни.

Питання для обговорення

- 1) Які принципи лежать в основі формування бюджету ЄС?
- 2) Як розподіляються кошти між фондами ЄС?
- 3) У чому полягає роль ЄЦБ у забезпеченні макроекономічної стабільності?
- 4) Які переваги та ризики має запровадження євро?
- 5) Як світова пандемія і війна в Україні вплинули на фінансову політику ЄС?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати таблицю «Доходи і видатки бюджету ЄС».

Завдання 2. Побудувати схему «Етапи валютної інтеграції».

Завдання 3. Проаналізувати бюджет ЄС за офіційними даними (EU Budget, Eurostat).

Завдання 4. Розробити пропозиції щодо фінансування відбудови України через інструменти ЄС.

Види самостійної роботи:

- опрацювання джерел EU Budget, Eurostat;
- складання діаграми фінансових потоків ЄС;
- написання короткого есе «Євро як фактор стабільності ЄС»;
- тестування в Moodle за темою.

Приклади тестових завдань до теми

1. Емітентом євро є:

- A) Європейський центральний банк
- B) МВФ
- C) ЄБРР
- D) ЄІБ
- E) Світовий банк.

2. Валюта «екю» використовувалася:

- A) Тільки для безготівкових розрахунків

- В) Для готівкових і безготівкових операцій
- С) Лише в торгівлі з США
- Д) Як національна валюта
- Е) Відповідь відсутня.

3. Євровалюта запроваджена у:

- А) 2002 р.
- В) 1999 р.
- С) 1993 р.
- Д) 1992 р.
- Е) 2000 р.

4. До Єврозони не входить:

- А) Польща
- В) Італія
- С) Німеччина
- Д) Франція
- Е) Словенія.

5. Єврозона – це:

- А) Група країн, що запровадили євро
- В) Всі країни ЄС
- С) Члени ЄОВС
- Д) Асоційовані члени ЄС
- Е) Регіональна організація фінансової стабільності.

Практичне заняття 6

Тема: Соціальна та екологічна політика ЄС. Політика сталого розвитку

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 3, 4, 5, 6]; додаткова [14].

Мета заняття: формування у студентів цілісного розуміння соціальної та екологічної політики Європейського Союзу, їх ролі у забезпеченні збалансованого розвитку, а також засвоєння принципів і інструментів політики сталого розвитку ЄС як основи для досягнення Цілей сталого розвитку та реалізації Європейського зеленого курсу.

План практичного заняття

1. Соціальна політика ЄС: зайнятість, соціальна справедливість, мобільність робочої сили.
2. Екологічна політика ЄС: Європейський зелений курс.
3. Цілі сталого розвитку (SDGs) у стратегіях ЄС.
4. Механізми фінансування екологічних ініціатив.
5. ESG-підхід як новий стандарт корпоративної поведінки.

Питання для обговорення

- 1) Як ЄС забезпечує соціальну згуртованість та справедливість?
- 2) Які ключові елементи містить Європейський зелений курс?
- 3) Як реалізуються принципи сталого розвитку у політиці ЄС?
- 4) Які наслідки має впровадження екологічних стандартів для бізнесу?
- 5) Як ЄС підтримує «зелену» реконструкцію України?

Практичні завдання

Завдання 1. Створити таблицю «Напрями соціальної політики ЄС».

Завдання 2. Розробити схему реалізації Європейського зеленого курсу.

Завдання 3. Проаналізувати на прикладі країни-члена ЄС досягнення SDGs.

Завдання 4. Розробити короткий проєкт «Зелена відбудова України у форматі ЄС».

Види самостійної роботи:

- опрацювання документів «European Green Deal», SDGs;
- підготовка есе «Соціальна політика як елемент сталого розвитку ЄС»;
- пошук прикладів національних екопроєктів країн ЄС;
- перегляд аналітичних відео Єврокомісії.

Приклади тестових завдань до теми

1. Дві позиції, які започаткували пріоритети соціальної політики ЄС (вільний рух робочої сили і гендерна рівність у питаннях оплати праці), були прийняті:

- A) у 1957 році
- B) у 1993 році
- C) у 1989 році

D) у 2000 році

E) правильної відповіді немає

2. До суб'єктів європейського врядування належать:

A) наднаціональні органи ЄС

B) національні уряди 28 країн-членів та їхні субнаціональні органи влади

C) бізнес-структури

D) інститути громадянського суспільства

E) усі відповіді вірні

3. До сучасних тенденцій розвитку світової економіки, пов'язаних зі сталим розвитком, не належить:

A) зростання масштабів світового виробництва в ринкових умовах

B) прагнення країн до скорочення економічних зв'язків з іншими країнами

C) розвиток регіональних інтеграційних об'єднань

D) революційний розвиток інформаційних технологій

E) загострення глобальних проблем

4. До факторів, що визначають інтеграційні процеси в світі та пов'язані зі сталим розвитком, належить:

A) уповільнення міжнародного поділу праці

B) посилення протекціонізму

C) підвищення товарообміну між країнами

D) територіальні претензії

E) усі відповіді вірні

5. Соціальний і екологічний вимір інтеграційної політики ЄС включає:

A) забезпечення зайнятості, соціальної справедливості та захисту прав працівників

B) реалізацію «Європейського зеленого курсу» і торгівлю викидами

C) перехід до низьковуглецевої економіки та захист біорізноманіття

D) досягнення цілей сталого розвитку (SDGs) та підвищення конкурентоспроможності ЄС

E) усі відповіді вірні

Практичне заняття 7

Тема: Інтеграційні процеси у Північній та Південній Америці

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1]; додаткова [9, 11, 12, 13].

Мета заняття: ознайомлення студентів з особливостями розвитку інтеграційних процесів у Північній та Південній Америці, аналіз основних регіональних об'єднань (НАФТА, МЕРКОСУР, СЕЛАК тощо), їх цілей, механізмів функціонування та впливу на економічну динаміку країн-учасниць.

План практичного заняття

1. Формування NAFTA та її трансформація в USMCA.
2. Цілі, структура та механізми функціонування MERCOSUR.
3. Порівняння інтеграційних моделей Америки.
4. Роль США у формуванні регіональної інтеграції.

Питання для обговорення

- 1) Які економічні наслідки принесла модернізація NAFTA?
- 2) Як MERCOSUR впливає на розвиток торгівлі в Південній Америці?
- 3) У чому полягає різниця між інтеграційними моделями Америки та ЄС?
- 4) Як зміни кліматичної політики впливають на регіональні економічні союзи?

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти таблицю «Порівняння USMCA і MERCOSUR».

Завдання 2. Побудувати SWOT-аналіз інтеграційних процесів Америки.

Завдання 3. Проаналізувати дані про торгівлю США–Мексика–Канада.

Завдання 4. Розробити міні-доповідь: «Латинська Америка: між інтеграцією і популізмом».

Види самостійної роботи:

- пошук аналітичних матеріалів Світового банку;
- підготовка доповіді «Південна Америка: між інтеграцією та протекціонізмом»;
- створення мапи інтеграційних об'єднань континенту.

Приклади тестових завдань до теми

1. НАФТА – це:

- A) Асоціація держав Південно-Східної Азії
- B) Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво
- C) Економічний союз держав у Південній Америці
- D) Північноамериканська асоціація вільної торгівлі
- E) Північноатлантичний альянс

2. Яка організація стала правонаступницею НАФТА з 2020 року?

- A) Тихоокеанський альянс
- B) USMCA (Угода США-Мексика-Канада)
- C) МЕРКОСУР
- D) ОАД (Організація американських держав)
- E) Андська спільнота

3. Найбільш розвиненим інтеграційним угрупованням є:

- A) Північноамериканська асоціація вільної торгівлі (НАФТА)
- B) Південний спільний ринок (МЕРКОСУР)
- C) Співдружність незалежних держав (СНД)
- D) Європейський Союз (ЄС)
- E) Ліга арабських держав (ЛАД)

4. МЕРКОСУР – це:

- A) Асоціація держав Південно-Східної Азії
- B) Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво
- C) Економічний союз держав у Південній Америці
- D) Північноамериканська асоціація вільної торгівлі
- E) Північноатлантичний альянс

5. Особливістю інтеграційних процесів у країнах Америки є:

- A) Поєднання ліберальних і протекціоністських тенденцій
- B) Переважання енергетичної інтеграції
- C) Домінування аграрного сектору
- D) Відсутність інституційного оформлення
- E) Обмежена участь США в регіональних угрупованнях

Практичне заняття 8

Тема: Регіональна інтеграція в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1]; додаткова [9, 11, 12].

Мета заняття: формування у студентів знань про особливості розвитку інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, ознайомлення з основними формами та етапами співробітництва в межах таких об'єднань, як АСЕАН, АТЕС, РКЕП тощо, а також аналіз впливу регіональної інтеграції на економічне зростання та конкурентоспроможність країн регіону.

План практичного заняття

1. АСЕАН: історія створення, принципи, цілі.
2. АПЕК і Транстихоокеанське партнерство (РКЕП).
3. Відкритий регіоналізм і специфіка азійських форматів інтеграції.
4. Роль Китаю, Японії, США у регіональній інтеграції.

Питання для обговорення

- 1) Які чинники визначають успіх інтеграції в АТР?
- 2) Як АСЕАН поєднує економічну та політичну взаємодію?
- 3) Яку роль відіграє РКЕП у глобальній торговельній системі?
- 4) Чому азійська інтеграція вважається «гнучкою»?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати таблицю «АСЕАН – АПЕК – РКЕП: спільні риси та відмінності».

Завдання 2. Проаналізувати динаміку торгівлі країн АТР за даними IMF.

Завдання 3. Розробити карту інтеграційних угруповань АТР.

Завдання 4. Підготувати кейс «Роль Китаю в інтеграції Азійсько-Тихоокеанського регіону».

Види самостійної роботи:

- опрацювання сайтів АПЕС, ASEAN, RCER;
- підготовка короткого огляду «Відкритий регіоналізм АТР»;
- створення інфографіки членства і структури організацій Азіатсько-Тихоокеанського регіону

Приклади тестових завдань до теми

1. АТЕС – це:

А) Асоціація держав Південно-Східної Азії

- В) Північноатлантичний альянс
- С) Економічний союз держав у Південній Америці
- Д) Північноамериканська асоціація вільної торгівлі
- Е) правильна відповідь відсутня

2. До інтеграційних об'єднань Азіатсько-Тихоокеанського регіону належить:

- А) АСЕАН
- В) АТЕС
- С) РКЕП (RCEP)
- Д) Усі відповіді вірні
- Е) Жодна з наведених

3. АСЕАН – це:

- А) Асоціація держав Південно-Східної Азії
- В) Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво
- С) Співтовариство незалежних держав
- Д) Ліга арабських держав
- Е) Північноамериканська асоціація вільної торгівлі

4. Особливістю інтеграції в АТР є:

- А) “Відкритий регіоналізм” і гнучкість участі країн
- В) Повна політична уніфікація
- С) Єдина валюта та митна політика
- Д) Домінування одного наднаціонального центру
- Е) Відсутність спільних проектів

5. Ключовими напрямками співпраці в межах АТЕС є:

- А) Зниження торговельних бар'єрів та сприяння інвестиціям
- В) Спільна оборонна політика
- С) Запровадження єдиної валюти
- Д) Уніфікація податкових систем
- Е) Формування митного союзу

Практичне заняття 9

Тема: Регіональні економічні об'єднання країн Африки та Західної Азії

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1]; додаткова [9, 11, 12].

Мета заняття: ознайомлення студентів із основними формами та етапами розвитку регіональної економічної інтеграції в Африці та Західній Азії, аналіз діяльності провідних інтеграційних об'єднань (Африканський Союз, ЕКОВАС, САДК, Рада співробітництва арабських держав Перської затоки тощо) та оцінка їх ролі у зміцненні економічної співпраці, торгівлі й сталого розвитку регіонів.

План практичного заняття

1. Африканський Союз: цілі, структура, напрями діяльності.
2. ЕКОВАС, САДК, Східноафриканське співтовариство.
3. Інтеграційні ініціативи арабських держав (GCC, GAFTA, Ліга арабських держав).
4. Виклики інтеграції в умовах нерівномірного розвитку.

Питання для обговорення

- 1) Які спільні проблеми мають інтеграційні процеси Африки?
- 2) Як природні ресурси впливають на регіональну співпрацю у Африці та Західній Азії?
- 3) Які успіхи досягнуто у створенні Африканської зони вільної торгівлі (AfCFTA)?
- 4) Чому інтеграція Західної Азії має обмежений характер?

Практичні завдання

Завдання 1. Побудувати порівняльну таблицю об'єднань Африки та Західної Азії.

Завдання 2. Проаналізувати кейс GCC: етапи розвитку та ключові досягнення.

Завдання 3. Підготувати аналітичну записку: «*AfCFTA як інструмент підвищення економічної самостійності Африки*».

Завдання 4. Розробити інфографіку інтеграційних об'єднань Африки.

Види самостійної роботи:

- пошук інформації на порталах Африканського Союзу та GCC;
- підготовка аналітичного есе «Інтеграція Африки – шлях до розвитку»;
- створення таблиці порівняння регіональних блоків Африки.

Приклади тестових завдань до теми

1. Африканський Союз (АС) було створено на заміну:

- A) Організації Африканської Єдності (ОАЄ)
- B) Економічного співтовариства країн Західної Африки (ЕКОВАС)
- C) Південноафриканського співтовариства розвитку (SADC)
- D) Ліги арабських держав
- E) Регіонального економічного форуму Африки

2. ЕКОВАС (ECOWAS) спрямований на:

- A) Економічну інтеграцію країн Західної Африки
- B) Координацію енергетичної політики країн Близького Сходу
- C) Захист інтересів арабських країн Перської затоки
- D) Гуманітарну співпрацю в Північній Африці
- E) Лише торгівлю сільськогосподарськими товарами

3. Основними цілями Африканського Союзу є:

- A) Політична стабільність, економічна інтеграція та розвиток регіональної безпеки
- B) Уніфікація валют і створення єдиної армії
- C) Обмеження участі зовнішніх партнерів у регіоні
- D) Централізація влади в Аддіс-Абебі
- E) Виключно контроль над природними ресурсами

4. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (GCC) об'єднує:

- A) Саудівську Аравію, Кувейт, ОАЕ, Оман, Катар і Бахрейн
- B) Єгипет, Туніс, Алжир і Марокко
- C) Сирію, Йорданію, Ірак і Ліван
- D) Кувейт, Ліван, Туреччину і Кіпр
- E) Усі країни Ліги арабських держав

5. Основною проблемою інтеграції в Африці є:

- A) Політична нестабільність і низький рівень економічного розвитку
- B) Надмірна залежність від імпорту технологій
- C) Відсутність природних ресурсів
- D) Зовнішня ізоляція континенту
- E) Високий рівень урбанізації

3. ТИПОВІ ЗАДАЧІ ІЗ КУРСУ ДИСЦИПЛІНИ

1. Економіка Нідерландів характеризується такими даними: ВВП – 286,584 млн.дол.; населення – 15,4 млн.чол.; експорт – 131,2 млн.дол. імпорт – 121,6 млн.дол. Яким буде зовнішньоторгівельний оборот (ЗТО), експортна квота ($E_{\text{квота}}$), та експорт на душу населення ($E_{\text{населен}}$)?
2. Економічний розвиток Люксембургу представлено наступними даними: експорт – 0,9 млн.дол., імпорт – 1,2 млн.дол., ВВП – 10,923 млн.дол., населення – 0,40 млн.чол. Скільки складатиме зовнішньоторгівельне сальдо ($\text{Сальдо}_{\text{ЗТО}}$), імпортна квота ($I_{\text{квота}}$), та імпорт на душу населення ($I_{\text{населен}}$)?
3. Маємо статистичні дані по Італії: ВВП – 1017,625 млн.дол.; експорт – 167,8 млн.дол., імпорт – 147,2 млн.дол. Скільки складатиме зовнішньоторгівельний оборот (ЗТО), експортна квота ($E_{\text{квота}}$), та імпортна квота ($I_{\text{квота}}$)?
4. Припустимо, що у 2024 р. торгівля України з ЄС характеризувалася наступними даними: експорт України склав -1,9 млрд. дол., а імпорт - 1 млрд.дол. Аналогічні показники в 2025 р. склали: експорт – 4,2 млрд.дол., імпорт – 2,3 млрд.дол. Яким буде зовнішньоторгівельний оборот (ЗТО) України з ЄС в 2024 р. і в 2025 р. та темпи приросту зовнішньоторгівельного обороту?
5. Румунія і Польща виробляють 2 товари – зерно і цукор. На одиницю витрат Румунія може виробляти 50 т зерна або 25 т цукру. Польща на одиницю витрат – 40 т зерна, або 100 т цукру. Якою буде експортна спеціалізація країн (згідно теорії порівняльних переваг)?
6. Представлено виробничі витрати Швеції та Португалії: витрати на виробництво 1т. печива у Швеції – 20 год, у Португалії – 40 год; витрати на виробництво 1т. вина у Швеції – 100 год, у Португалії – 25 год.

Виходячи із даних, якою буде експортна спеціалізація країн згідно теорії Д. Рікардо?

7. У Великобританію у 2024 р. вїхало 1231,2 тис. чол., а виїхало - 459,7 тис. чол. Яким буде міграційне сальдо і розмір валової міграції?

8. Припустимо, що споживчий кошик в країнах зони євро коштує 1000 євро, а в Норвегії – 9812,5 норвезьких крон. Номінальний обмінний курс норвезької крони до євро становить 7,85 крон за євро. Використовуючи наведені дані, розрахуйте величину реального обмінного курсу.

9. Припустимо, у Чехії темп інфляції склав 20% в рік, а у Данії – 15% в рік. На початок року валютний курс становив: 1 датська крона = 5 чеських крон. Яким буде валютний курс чеської крони у зв'язку з інфляцією?

10. У країні Альфа внутрішній ринок багі для дітей описується: функція попиту на багі має вигляд $QD = 9 - P$, а функція пропозиції багі $QS = 2P - 6$. Іноземні виробники за світовою ціною 3 тис. дол. за одиницю багі можуть поставити на ринок країни X необмежену кількість багі. Яким буде обсяг попиту (QD_1) і обсяг пропозиції (QS_1) багі в умовах відкритої економіки?

11. Італійська компанія поставляє мармур в Швейцарію. Курс на дату підписання контракту встановлений на рівні 1 швейцарський франк = 1 євро. Вартість контракту складає 1500000 євро. (або 1500000 швейцарських франків). Якою буде вартість контракту, якщо: 1) 1 швейцарський франк = 1,2 євро; 2) 1 швейцарський франк = 0,8 євро?

12. Країна Альфа з метою захисту національного виробника шоколаду встановила (T_p) 10% ставку мита на шоколад закордонних виробників і 2% ставку мита на імпорт какао-масла як інгредієнту шоколаду. Вартість какао-масла у вартості шоколаду складає 25%. Обчисліть: 1) фактичний рівень митного захисту (T_e) і 2) фактичний рівень митного захисту (T_{e1}) при $T_p = 15\%$?

13. Країна Б потерпає від «відпливу мізків» до ЄС. Витрати країни Б на підготовку фахівця вищої кваліфікації складають в середньому 4500 дол., внесок в економіку країни такого фахівця близько 20000 дол. на рік. Якщо із країни безповоротно емігрує 5 фахівців, то обчисліть втрачену вигоду ($V_{\text{тр.вигода}}$) і збитки для економіки країни ($Z_{\text{б.екон}}$).

14. Типовий кошик індійського споживача коштує 100 рупій, а південнокорейського – 200 вон. Номінальний валютний курс складає: 1 рупія = 2 вони. Обчисліть реальний валютний курс.

15. У розпорядженні економічного суб'єкта є 100 млн.дол. США, які він бажає вкласти в закордонний банк. Різні банки пропонують різні відсотки за депозитами, і в кожній країні своя система податків на доходи. Зокрема, турецькі банки обіцяють 17% доходу при 15% оподаткування, французькі – 8% і 25 %, швейцарські – 5% і 25%, шведські – 2% і 30%. Які банки пропонують найвигодніші умови?

16. У Франції в 2024 р. імміграція становила 700,24 тис. чол., а еміграція – 505,7 тис. чол. Використавши ці дані, обчисліть обсяг «чистої» міграції (ЧМ), обсяг валової міграції (ВМ), частку емігрантів в імміграційному потоці ($\text{Ч}_{\text{ем./ім}}$).

4. САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота є невід'ємною частиною засвоєння освітнього компонента «*Міжнародна інтеграція*» і спрямована на поглиблення та закріплення знань, отриманих під час лекційних і практичних занять, а також на розвиток у студентів умінь самостійно здобувати, аналізувати та критично оцінювати інформацію. Мета самостійної роботи – сприяти глибокому розумінню теоретичних і прикладних аспектів міжнародної інтеграції, формуванню аналітичних і дослідницьких навичок, здатності узагальнювати міжнародний досвід інтеграційних процесів і використовувати його для розроблення пропозицій щодо інтеграційного розвитку України.

На самостійну роботу студентів денної форми навчання з дисципліни «Міжнародна інтеграція» передбачено близько 57,8% загального обсягу часу, визначеного у силабусі).

Основні напрями самостійної роботи студентів:

1. Опрацювання основної та додаткової літератури, нормативно-правових актів ЄС та міжнародних організацій.
2. Підготовка до практичних занять і тематичних дискусій.
3. Виконання аналітичних оглядів і порівняльних досліджень інтеграційних процесів у різних регіонах світу (ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР, АСЕАН тощо).
4. Аналіз статистичних і аналітичних матеріалів міжнародних організацій (Євростат, ОЕСР, СОТ, Світовий банк, МВФ).
5. Виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ), підготовка есе, рефератів і презентацій.
6. Участь у студентських конференціях, круглих столах і конкурсах наукових робіт з міжнародної тематики.
7. Підготовка до поточного, модульного та підсумкового контролю.

Форми організації самостійної роботи:

- індивідуальне опрацювання теоретичних матеріалів і міжнародних документів;
- підготовка аналітичних таблиць, схем і порівняльних характеристик інтеграційних об'єднань;
- виконання практичних і розрахункових завдань з аналізу економічних показників інтеграції;
- написання есе, аналітичних звітів, міні-досліджень;
- робота з електронними базами даних, сайтами міжнародних організацій, аналітичними звітами та інтерактивними картами.

Очікувані результати самостійної роботи:

- сформовані знання про суть, етапи та моделі міжнародної інтеграції;
- здатність аналізувати інтеграційні процеси, визначати їхні наслідки для національної економіки;
- умінь застосовувати порівняльний і системний підходи до оцінки інтеграційних об'єднань;
- готовність формулювати власні висновки та аргументовані рекомендації щодо участі України у світових інтеграційних процесах;
- підготовленість до дискусій, контрольних робіт і підсумкового оцінювання.

Самостійна робота студентів забезпечує глибоке засвоєння змісту дисципліни «Міжнародна інтеграція» та сприяє формуванню

професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів і сталого розвитку.

4.1. Вимоги до підготовки, виконання та оформлення індивідуального навчально-дослідного завдання

Позааудиторна самостійна робота студента денної форми навчання виконується у формі індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ). Кожному студенту видається окреме завдання за вибором. ІНДЗ передбачає опрацювання літератури за певною темою, яка закріплюється за студентом на 1-му практичному занятті, та підготовку звіту, що має таку структуру:

- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури та інформаційних джерел.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Міжнародна інтеграція» виконується у письмовій формі та може обговорюватися під час практичного заняття. Орієнтовний обсяг роботи – до 20 сторінок формату А4. У вступі (1–2 сторінки) необхідно розкрити актуальність обраної теми, визначити мету, завдання та структуру роботи.

В основній частині слід проаналізувати фактичний стан розвитку інтеграційного об'єднання чи процесу, охарактеризувати ключові напрями співпраці держав-учасниць, розкрити інституційні та економічні механізми функціонування, виявити проблеми регулювання інтеграційних процесів, а також узагальнити вітчизняний і зарубіжний досвід їх вирішення. Особливу увагу необхідно приділити ролі державних та наднаціональних органів управління у забезпеченні ефективності інтеграційної взаємодії, визначивши основні методи, інструменти та суб'єкти регулювання.

Пропонований перелік тем для написання ІНДЗ:

1. Наднаціональні органи ЄС: функції, повноваження та принципи формування.
2. Діяльність НАФТА та її порівняння із Угодою ЮСМКА.

3. Роль Світової організації торгівлі (СОТ) у регулюванні глобальної торгівлі.
4. НАТО як організація колективної безпеки та її взаємодія з ЄС.
5. Аспекти розвитку Азійсько-Тихоокеанського регіону (на прикладі АТЕС).
6. Інтеграційні процеси у МЕРКОСУР: проблеми, перспективи, вплив на регіональну економіку.
7. Формування і особливості Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН).
8. Діяльність та характеристика КАРИКОМ як інтеграційного об'єднання країн Карибського басейну.
9. Роль політичного чинника в інтеграції країн Латинської Америки.
10. Значення ООН у підтримці інтеграційних і миротворчих процесів у світі.
11. Роль Китаю в інтеграційних процесах Азійсько-Тихоокеанського регіону.
12. Транснаціональні корпорації (ТНК) як рушійна сила інтеграційних процесів в Африці.
13. Уроки членства в ЄС для країн Балтії (Естонія, Латвія, Литва).
14. Євроінтеграційні діалоги України та ЄС: напрями, досягнення, перспективи.
15. Етапи та наслідки розширення Європейського Союзу для країн Центральної та Східної Європи.
16. Інституційна реформа ЄС після Лісабонського договору.
17. Економічна роль Європейського центрального банку у валютній інтеграції.
18. Бюджетна політика ЄС: багаторічні фінансові рамки та механізми стабільності.
19. Європейський зелений курс як інструмент сталого розвитку та інтеграції.
20. Економічна інтеграція України в енергетичний ринок ЄС.
21. Цифрова інтеграція в межах Єдиного цифрового ринку ЄС.
22. Роль Європейського інвестиційного банку у фінансуванні інтеграційних проєктів.
23. Африканський Союз як модель континентальної інтеграції.
24. Африканська континентальна зона вільної торгівлі (AfCFTA): досягнення та виклики.

25. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (GCC): економічна інтеграція і безпека.
26. Вплив війни в Україні на трансформацію інтеграційної політики ЄС.
27. Інтеграція Західних Балкан до Європейського Союзу.
28. Вплив Brexit на європейську інтеграцію та зовнішньоекономічні зв'язки ЄС.
29. Співпраця ЄС з країнами Східного партнерства: інституційні рамки та перспективи.
30. Європейська політика сусідства: інструменти економічної інтеграції.
31. Євроатлантична інтеграція України: політичні, військові та економічні аспекти.
32. Глобальні інтеграційні мегаблоки XXI століття (RCEP, CPTPP, BRICS+).
33. Роль міжнародних фінансових організацій (МВФ, Світовий банк) у підтримці інтеграції.
34. Гендерний аспект соціальної політики ЄС у контексті сталого розвитку.
35. Впровадження ESG-принципів як фактор економічної інтеграції компаній у європейський простір.
36. Зелена відбудова України як складова інтеграції до ЄС.
37. Цифрова дипломатія як інструмент інтеграції України у глобальний економічний простір.
38. Інтеграційні процеси у сфері освіти: програми Erasmus+, Horizon Europe.
39. Регіональні торговельні угоди нового покоління: економічна логіка та наслідки.
40. Порівняльний аналіз інтеграційних моделей ЄС, АСЕАН та Африканського Союзу.
41. Роль молоді та освітніх ініціатив у процесі євроінтеграції України.
42. Вплив екологічних стандартів ЄС (CBAM, Green Deal) на український експорт.
43. Інвестиційна інтеграція: участь України у європейських фінансових механізмах (EBRD, EIB).

Вимоги до оформлення звіту з ІНДЗ. Текст індивідуального науково-дослідного завдання оформлюється відповідно до загальноприйнятих академічних стандартів.

Основні параметри оформлення:

- **Шрифт** – *Times New Roman*;
- **Кегль** – 14;
- **Міжрядковий інтервал** – 1,5;
- **Вирівнювання тексту** – по ширині сторінки;
- **Поля сторінки:** верхнє, нижнє, лівє – 2 см, правє – 1 см;
- **Нумерація сторінок** – наскрізна, номер розміщується у правому верхньому кутку без крапки; титульна сторінка не нумерується.

Такі структурні елементи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ», не підлягають нумерації. Їх назви, як і назви розділів, записуються великими літерами. Підрозділи основної частини нумерують у межах розділів, наприклад: 1.1 – перший підрозділ першого розділу; 2.3 – третій підрозділ другого розділу.

Таблиці, рисунки та формули нумеруються послідовно в межах кожного розділу (Таблиця 2.2 – друга таблиця другого розділу). Таблицю або ілюстрацію розміщують одразу після першого згадування у тексті.

Посилання на використані інформаційні джерела та літературу оформлюються у квадратних дужках, наприклад: [4, с. 53].

Якість виконання ІНДЗ визначається повнотою аналізу, логічністю викладу, глибиною дослідження, якістю пошуку та опрацювання джерел, а також грамотним оформленням. Обов'язковою є робота з актуальними джерелами інформації – періодичними економічними виданнями, статистичними збірниками, аналітичними звітами, офіційними сайтами міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань.

Таблиця 4.1 – Шкала оцінювання виконання ІНДЗ

Підготовка ІНДЗ		Представлення звіту з ІНДЗ (доповідь та презентаційні матеріали)	Разом
основна частина	оформлення		
0-7 б.	0-3 б.	0-10 б.	до 20 б.

Вимоги до презентацій та доповідей до ІНДЗ. Кожне ІНДЗ може бути представлено на практичному занятті у вигляді виступу-презентації. Звіт готується у позааудиторний час як вид самостійної роботи студента.

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання передбачає послідовне виконання кількох етапів. Спершу студент обирає тему ІНДЗ для подальшої презентації, після чого визначає мету, завдання дослідження. Для забезпечення наочності та ефективності презентації рекомендується використовувати технічні засоби, зокрема ноутбук і проєктор. За бажанням студента можуть бути підготовлені роздаткові матеріали для слухачів. Черговість виступів визначається викладачем, при цьому перевага надається доповідям, що відповідають тематиці та плану практичних занять.

Тривалість виступу при представленні звіту – до 7 хв.; 3–5 хв. після презентації ІНДЗ відводиться на запитання викладача та слухачів. Далі відбувається підсумування результатів презентації ІНДЗ і внесення балів у електронний журнал.

Критерії оцінювання презентацій та доповідей (по 0–2 бали):

1. Відповідність завданню та глибина розкриття теми.
2. Презентабельність, наочність, відповідність слайдів матеріалам у звіті, темп та якість подання.
3. Логічність, чіткість, зрозумілість.
4. Аргументованість.
5. Відповіді на запитання.

Разом: до 10 балів.

4.2. Оцінювання видів самостійної навчальної діяльності

Картка оцінювання видів самостійної навчальної діяльності здобувачів наведена в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Карта оцінювання самостійної роботи студентів із курсу дисципліни «Міжнародна інтеграція»

№ з/п	Види самостійної роботи	Терміни виконання	Форма контролю та звітності	Максимальна кількість балів
1	Підготовка та захист ІНДЗ	за розкладом	захист ІНДЗ	10 б. за звіт

№ з/п	Види самостійної роботи	Терміни виконання	Форма контролю та звітності	Максимальна кількість балів
2	Виступ-презентація за обраною темою ІНДЗ	за розкладом	електронна версія мультимедійного супроводу	10 б. за презентацію та захист звіту
3	*Підготовка реферату на обрану та узгоджену тему	протягом семестру	реферат	5 б. за один реферат
4	*Написання звіту про ексклюзивне дослідження	протягом семестру	звіт	10 б. за один звіт
5	*Аналітичний огляд наукових публікацій	протягом семестру	аналітичний огляд	10 б. за один огляд
6	*Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	протягом семестру	довідка про виступ	5 б. за один виступ
7	*Публікація статті в наукових виданнях	протягом семестру	опублікована стаття	15 б. за одну публікацію
8	*Виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи за обраною темою	протягом семестру	ІНДР	15 б. за один

** Зірочкою позначені види навчальної діяльності, які надають студенту можливість отримати додаткові бали поточного оцінювання (сумарно з обов'язковими видами завдань – до 60 балів), є необов'язковими.*

Критерії оцінювання ситуаційних вправ, конкретних ситуацій та інших завдань творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа)*:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

**у разі колективного виконання завдань слід передбачається розподіл балів між виконавцями.*

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток : навч. посібн. / С. О. Шевченко, Н. С. Сидоренко, Н. А. Липовська. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.
2. Європейська інтеграція : навч. посібн. / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 342 с.
3. Європейська інтеграція : навч.-метод. посібн. / уклад. Н. В. Кузьминчук, Т. П. Шуба, В. І. Ляшевська. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2023. 48 с.
4. Європейський Союз в міжнародних відносинах / В. В. Копійка, М. А. Миронова, С. О. Маковський та ін. К. : ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.
5. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України : навч. посібн. / за заг. ред. В. В. Мартиненко. Ірпінь : Державний податковий ун-т, 2025. 352 с.
6. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. К. : НУХТ, 2022. 337 с.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з

атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Додаткова література

8. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. Черкаси, 2019. 290 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/1965>
9. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі : навч. посібн. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/01.html>
10. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Глобальний зв'язок та міжнародна воєнна інтеграція. К. : Університет «Україна», 2022. 152 с.
11. Мартиніна С. В. Сутність, проблеми та перспективи розвитку форм міжнародної економічної інтеграції. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5.6. С. 40–47. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2014/5-6\(76-77\)/uazt_2014_5-6_6.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2014/5-6(76-77)/uazt_2014_5-6_6.pdf)
12. Петасюк О. І. Політична та економічна інтеграція в глобальну епоху. *Регіональні студії*. 2020. № 20. С. 125–130. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/20/23.pdf>
13. Романько І. І. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи : навч. посібн. Кропивницький : ЛА НАУ, 2017. 272 с.
14. Стратегія сталого розвитку : курс лекцій / уклад.: О. М. Серікова, В. Ю. Колосков, О. М. Кондратенко. Х. : НУЦЗУ, 2021. 83 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Державна служба статистики України : вебсайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Європейський Союз (EU) : офіційний портал ЄС, документи, статистика, політика інтеграції. URL: <https://europa.eu>
3. Законодавство України : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Міністерство закордонних справ України : вебсайт. URL: <https://mfa.gov.ua/>

5. Міністерство фінансів України : вебсайт. URL: <https://minfin.com.ua>
6. Пульс Угоди: моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди. Команда Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції України. URL: <https://pulse.kmu.gov.ua/>
7. APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation). URL: <https://www.apec.org>
8. ASEAN (Economic integration policy of Southeast Asia). URL: <https://asean.org>
9. Carbon Border Adjustment Mechanism European Commission. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en
10. Carnegie Europe. Analytics of international policy and integration. URL: <https://carnegieeurope.eu>
11. CEPS (Centre for European Policy Studies). URL: <https://www.ceps.eu>
12. EdEra — українська студія онлайн-освіти : вебсайт. URL: <https://ed-era.com>
13. EU budget 2023: Empowering Europe to continue shaping a changing world. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3473
14. Eurostat: EU statistics, economic and social integration. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
15. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). URL: <https://www.ebrd.com/home>
16. European Council. EU long-term budget for 2021-2027: Council concludes the mid-term revision. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/28/eu-long-termbudget-for-2021-2027-council-concludes-the-mid-term-revision/>
17. European Parliament. Implementation of the budget. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/30/implementation-of-the-budget>
18. EU Taxonomy for sustainable activities European Commission. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

19. Green Transition. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html
20. IMF International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org>
21. International Finance Corporation (IFC). IFC. URL: <https://surli.cc/wofxnn>
22. North American Free Trade Agreement (NAFTA). U.S. Customs and Border Protection. URL: <https://www.cbp.gov/trade/north-american-free-trade-agreement>
23. Prometheus – платформа для онлайн-освіти та професійного розвитку : вебсайт. URL: <https://prometheus.org.ua/>
24. The European Green Deal. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
25. The SDGs in action. UNDP. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
26. Ukrainian Global Innovation Strategy until 2030. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. URL: <https://winwin.gov.ua/en>
27. U.S. Department of the Treasury. URL: <https://home.treasury.gov/>
28. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>